

industrial boiler combine different types of fuel that can significantly reduce the operating cost of the product and make it different from competitors' products. The most attractive strategic alternative to commercial policy for businesses to market goods thermal Ukraine is the differentiation of the product, as this decision did not require the involvement of a large number of resources in comparison with the strategy of innovation. Differentiation of the product by improving its properties makes it more unified, comprehensive and user-friendly, allowing the company develops its image and is shaping the company's image – an innovator, allowing it to expand its reach in the market and win new markets segments.

Keywords: product marketing product policy, competitiveness, strategic alternatives, modification, differentiation.

Назаренко О. І.
аспірантка, ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛІЗ СТАНУ РИНКУ ОПТОВОЇ ТА РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

У статті досліджено стан ринку оптової торгівлі, посередництва, а також роздрібною торгівлі України на основі відкритої статистичної інформації за 2008-2012 роки. Запропоновано підхід до визначенні кількості підприємств за введеним припущенням про кількість найманих працівників ФОП. Проаналізовано структуру ринку оптової та роздрібною торгівлі за типами суб'єктів господарювання; зайнятість населення у цих сферах народного господарства; динаміку прибутковості (збитковості) торгових підприємств.

Ключові слова: оптова торгівля, роздрібна торгівля, тенденції розвитку торгівлі в Україні

Вступ. Динаміка роздрібною товарообігу за 1998-2011 роки, характеризується стрімким сталим зростанням, це пояснюється як розвитком внутрішнього виробництва, так і підвищенням зацікавленості міжнародних компаній до України як ринку збуту [1]. Продовження тенденції зростання ринку торгівлі підтверджується ненасиченістю споживання населення України у порівнянні із іншими країнами [5].

Проблема підвищення ефективності торгового процесу перебуває у полі зору дослідників давно і знайшла відображення в роботах відомих зарубіжних вчених: Ф. Харріса, К. Стефанік-Алмейера, К. Андлера, Р. Уілсона, Дж. Букана, Е. Кенігсберга, П. Зерматі, П. Мілгрорма, Дж. Роберта; російських – Д.А. Тектова, М.Г. Гастратова, А.В. Козлова, І.В. Грильової, А.М. Маслікова, А.Е. Фарафанова, А.К. Голоскової, О.В. Бадокіна, В.А. Лотоцького, О.В. Козлова, М.В. Вегери, В.И. Рижикова, Д.Н. Кузнецова,

С.С. Толстих, Е.Р. Добронравіна; українських – О.С. Гордієнко, О.М. Ляшенка, О.А. Круглової, Т.В. Павленко, В.В. Лифар, С.Ю. Мелешенка, І.В. Федосова, П.Е. Пустовойтова, А.А. Мазаракі, Л.О. Лігоненко, Н.М. Ушакова, В.В. Вітлінського, С.Д. Ткаліченка, Є.В. Крикавського, Н.М. Богацької, Р.В. Колчіна, Т.Я. Лагоцького, О.В. Чаусової, О.С. Дериведмідь та інших.

Постановка задачі. Завданням роботи є дослідження стану ринку оптової і роздрібною торгівлі України, її структури та тенденцій розвитку. Виявлення проблемних місць торгової системи України та розробка рекомендацій для підвищення ефективності ведення бізнесу.

При виконанні роботи методологічним підґрунтям стали порівняння, аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, опис, узагальнення, аналогія, формалізація, експеримент, системний підхід, економіко-математичне моделювання.

Результати дослідження. Для оцінки стану ринків оптової і роздрібною торгівлі України було досліджено наявну статистичну інформацію [1] до 2012 року включно. Так як Державна служба статистики України не розкриває інформацію про кількість суб'єктів господарювання на території держави, а наводить лише відносні значення, в статті розраховано приблизний показник на основі інформації про кількість суб'єктів господарювання на 10 тис. осіб наявного населення наведеної у таблиці нижче за 2010 і 2011 рр. Як видно показник кількості суб'єктів господарювання у 2011 році скоротився у порівнянні з 2010 як по підприємствам так і по фізичним особам-підприємцям (ФОП).

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання на 10 тис. осіб населення, одиниць

Роки	У тому числі				
	Підприємств	з них			ФОП
		Великих підприємств	Середніх підприємств	Малих підприємств	
2010	75	1	4	70	394
2011	74	0	4	70	290

Станом на 2011 рік населення України складало 45,6 млн. чоловік [2]. Виходячи з цього було розраховано приблизні показники кількості суб'єктів господарювання України. Проте, так як дані держкомстату наведені лише у цілих числах, а ми розуміємо що у 2011 загальна кількість великих підприємств не може дорівнювати 0, для розрахунку було використано наближення до 1.

Розрахована кількість суб'єктів господарювання в Україні, одиниць

Роки	У тому числі					Загальна кількість
	Підприємств	з них			ФОП	
		Великих підприємств	Середніх підприємств	Малих підприємств		
2010	342000	4560	18240	319200	1796640	2138640
2011	337440	4560	18240	319200	1322400	1664400

Використовуючи дані про кількість найманих працівників у великих, середніх та малих підприємствах, а також інформацію про кількість юридичних і фізичних осіб серед суб'єктів підприємницької діяльності було розраховано кількість підприємств кожного виду.

Далі для розрахунку кількості підприємств за видами економічної діяльності необхідно ввести припущення про середню чисельність працівників для ФОП. Очевидно, що середня кількість не може дорівнювати 1 особі, так як деякі фізичні особи підприємці наймають додаткових працівників. Для початку нами були проведені розрахунки для середньої чисельності працівників ФОП – 2 особи, проте воно не підтвердилося, так як в такому випадку не виконуються умови розподілу підприємств на великі, середні, малі. Нагадаємо, що малим вважається підприємство, на якому середньооблікова чисельність працівників за звітний період не перевищує 50 осіб, середнє – 250 осіб, а великим називається підприємство із чисельністю працівників більше 250 осіб. Далі ми зменшували ймовірну середню кількість працівників ФОП із кроком 0,1. Перше значення, що задовольняє умовам розбиття підприємств на малі, середні і великі – 1,7 осіб. Проте ми вирішили зупинитися на припущенні про середню кількість працівників 1,5 осіб, та як реальна середня чисельність не обов'язково максимальна, що задовольняє умови.

На основі введеного припущення розрахована кількість суб'єктів економічної діяльності відповідного розміру і типу. Результати наведено у таблиці нижче.

З табл. 3 видно, що переважна кількість суб'єктів господарювання у торгівлі це ФОП і малі підприємства, зокрема у роздрібній торгівлі кількість ФОП значно перевищує загальну кількість підприємств усіх розмірів в 30 разів.

Загальна кількість найманих працівників, що працюють у торгівлі не залежно від форми (підприємства та ФОП) складає 1718 тис. осіб, що становить 19,6% від загальної кількості найманих працівників усіх галузей економіки.

Таблиця 3

**Розрахована кількість торгових підприємств і ФОП у 2011 р.,
одиниць**

	Заг. к-сть	Великі підпр.		Середні підпр.		Малі підпр.		ФОП, одиниць
		Од.	%	Од.	%	Од.	%	
Оптова торгівля і посередництво в оптовій торгівлі	101 643	132	0,3	1 932	4,4	41 846	95,3	57 733
Роздрібна торгівля	367 764	93	0,9	412	4	9 793	95,1	357 467
Всього	469 407	224		2 344		51 639		415 200

Проаналізовано динаміку рентабельності торгових підприємств за 2008-2012 роки, наведено нижче. Підвищення рентабельності торгових підприємств у 2010-2011 роках корелюється із ростом обсягів імпорту та експорту у цей період на 29% і 34% у 2010 та 33% і 36% у 2011 відповідно. Як бачимо, відносний ріст експорту, перевищує ріст імпорту у 2010-2011 на 5% і 3% відповідно. А те, що торгове сальдо в Україні є від'ємним з 2005 і його абсолютна величина з кожним роком погіршується, зайвий раз підкреслює, що розвиток комерційної діяльності іноземних компаній відбувається інтенсивніше ніж вітчизняних. Отже, можемо зробити припущення, що ріст валової прибутковості торговельних компаній відбувається за рахунок збільшення ефективності діяльності іноземних компаній у більшій степені ніж вітчизняних.

Таблиця 4

Рентабельність операційної діяльності торгових підприємств, %

	2008	2009	2010	2011	січень- вересень 2012
Оптова торгівля посередництво в оптовій торгівлі, %	0,1	5,5	10,3	16,1	16,8
Роздрібна торгівля, %	-1,6	3,3	5,8	8,9	7,1
Усереднена рентабельність по всім видам економічної діяльності, %	3,9	3,3	4	5,9	4,5

Як видно з наведених даних, рентабельність торгівлі у 2010-2012 роки значно перевищує усереднену рентабельність по всім видам економічної діяльності. А кількість підприємств, які працювали у прибуток (збиток) у 2011 році наведено у таблиці нижче.

За січень-вересень 2012 кількість підприємств роздрібною торгівлі, що працюють із збитками зростає до 38,9%.

**Розрахована кількість торгових підприємств, що отримали прибуток
(збиток) у 2011 році, %**

	К-сть підпр.	Чистий прибуток (збиток), млн.грн.	Підприємства, які одержали прибуток			Підприємства, які одержали збиток		
			%	млн. грн.	на 1 підпр., тис.грн.	%	млн. грн.	на 1 підпр., тис.грн.
Всього	1664400	67797,9	63,5	208896	197,7	36,5	141098	232,3
Оптова торгівля посередн. в оптовій торгівлі	43910	14259,9	64,3	34705	1229,2	35,7	20445	1304,3
Роздрібна торгівля	10298	-555,8	67	2888	418,6	33	3444	1013,4

Висновки. Результати проведеного дослідження знаходять відображення у наступних висновках:

1. Кількість населення, що працює у галузях оптової торгівлі, посередництва і роздрібній торгівлі становить 19,6% від загальної кількості найманих працівників усіх галузей економіки України, станом на 2011 рік, і складає 1718 тис. осіб

2. Більше третини торгових підприємств оптової торгівлі, посередництва і роздрібної торгівлі збиткові у 2010-2012 роках

3. За 2011 кількість суб'єктів господарювання зменшилася на 28% в порівнянні із 2010 роком, здебільшого за рахунок скорочення кількості фізичних осіб підприємств, що негативно впливає на кількість робочих місць, доходи населення і розвиток торгівлі в цілому.

Отже, оптова торгівля, посередництво і роздрібна торгівля займають важливе місце в економіці країни і житті населення зокрема. Тенденції до згортання торгівлі можуть мати негативні наслідки на якості життя суспільства, тому важливим напрямком наукових досліджень є розробка методів і рекомендацій щодо підвищення ефективності ведення торгівлі в Україні. Зокрема, це питання стає особливо важливим через стале зростання торговельного дефіциту, адже впровадження інноваційних бізнес-технологій має підвищити конкурентоспроможність вітчизняних торгових підприємств.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України, Збірник «Україна – 2011» / О.Е Остапчук: – К. – 2012.
3. Пасенченко Ю.А., Назаренко О.І./ Збалансована система показників управління запасами в ієрархічній торговій мережі// Економічний вісник НТУУ «КПІ», К. – 2012.
4. Проблеми формування нової економіки XXI століття: зб. наук. Праць за матер. міжнар. наук.-практ. конф. 2008 р. / Худа В.В., Кузьміна Н.О., Кириченко С.О./ Діяльність

гуртових підприємств як елемент функціонування ринкового середовища/ Вінниця: КНТЕУ, К. – 2008. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008dec/6_huda_kuzmin.php

5. Голошубова Н./ Розвиток торговельних мереж в Україні/ Н. Голошубова // Товари і ринки: – КНТЕУ, К. – 2011. – №1 – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/tovary/2011_1/3.pdf

Назаренко О. И.

аспірантка, ФММ НТУУ «КПІ»

АНАЛИЗ РЫНКА ОПТОВОЙ И РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ УКРАИНЫ

В статье исследовано состояние рынка оптовой торговли, посредничества и розничной торговли Украины на основе открытой статистической информации за 2008 – 2012 года. Предложен подход для определения количества предприятий по введенным предположениям про количество нанятых работников физическими лицами предпринимателями. Проанализировано структуру рынка оптовой и розничной торговли по типам субъектов хозяйственной деятельности; занятость населения в этих сферах народного хозяйства; динамику прибыльности (убыточности) торговых предприятий.

Ключевые слова: оптовая торговля, розничная торговля, тенденции развития торговли в Украине.

Nazarenko O.I.

ANALYSIS OF WHOLESALE AND RETAIL MARKET IN UKRAINE

The present paper examines conditions of the wholesale market, mediation and retail in Ukraine on the basis of open statistical information of 2008 – 2012 years. An approach of determining the number of enterprises with assumption about the number of employees in entrepreneur's enterprise is presented. Analysis of market structure, wholesale and retail trade by type of business entities, employment in these sectors of the economy, the dynamics of profit (loss) of commercial enterprises is reflected.

Keywords: wholesaling, retailing, development of trade business in Ukraine.

ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

В цій статті досліджується проблеми впливу економічної культури на рівень економічної безпеки суспільства в цілому та окремого підприємства. Автор розглядає фактори, що сприяють зміцненню економічної безпеки, аналізує напрями формування економічної культури як фактору впливу на рівень економічної безпеки.

Ключові слова: економічна культура, економічна безпека.

Вступ. Сучасна економічна наука займається проблематикою вивчення різноманітних аспектів економічної безпеки відносно недавно. Активний пошук відповідей на питання, пов'язані з аналізом сутності економічної безпеки, її структури, рівнів та шляхів забезпечення, почався в Україні та інших пострадянських країнах з моменту отримання ними незалежності.

Одночасно почався і пошук шляхів впровадження економічної культури з урахуванням нових реалій та змін в економічній системі – перехід від централізованої, командно-адміністративної економіки до ринкових механізмів господарювання з урахування перехідного, трансформаційного періоду.

Необхідно звернути увагу на існуючий взаємозв'язок цих явищ в економічному житті країни і їх взаємний вплив.

Проблематика економічної безпеки вивчається в Україні такими науковцями як Бандурка О.М., Варналій З.С., Грановський В., а також зарубіжними науковцями – Глазьевим С.Ю., Груніним О.А., Абалкіним Л.І., Г.Моргентау, іншими.

Постановка задачі. Мета статті – проаналізувати вплив рівня економічної культури населення України на стан економічної безпеки суспільства в цілому.

Результати дослідження. Поняття економічної безпеки в сучасній економічній літературі характеризується різноманітністю підходів та поглядів. Згідно Абалкіну Л.І. « економічна безпека – сукупність умов і факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного оновлення і вдосконалення» . [1]. В. Паньков характеризує економічну безпеку як такий стан економіки, котрий характеризується її стійкістю, «імунітетом» до впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, що порушують нормальне функціонування процесу суспільного виробництва, підривають досягнутий рівень життя населення і тим самим викликає підвищену суспільну напругу, а також загрозу існування держави». [7]. Варналій З.С. вважає, що «економічна безпека – забезпечення найбільш ефективного використання ресурсів суб'єктами господарювання